

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Η επιτυχής ένταξη μεταναστών-τριών και προσφύγων περιλαμβάνει την ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική και πολιτική ζωή της χώρας υποδοχής, με ταυτόχρονο αλληλοσεβασμό των διαφορετικών πολιτισμικών προτύπων, κοινωνική αποδοχή από τις τοπικές κοινωνίες αλλά και αρμονική και δημιουργική συνύπαρξη. Βέβαια, προϋπόθεση όλων αυτών είναι η εκπαίδευση τόσο των μεταναστών-τριών και των προσφύγων όσο και των ατόμων που έρχονται σε καθημερινή αλληλεπίδραση μαζί τους. Όπως είχε πει, άλλωστε, ο Νέλσον Μαντέλα «Η εκπαίδευση είναι το ισχυρότερο όπλο για να αλλάξεις τον κόσμο». Αυτό μπορεί να το επιτύχει η διαπολιτισμική εκπαίδευση, καθώς προωθεί την κατανόηση ανάμεσα σε ανθρώπους από διαφορετικές κουλτούρες, έχοντας ως επίκεντρο το σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλει αποτελεσματικά στην καταπολέμηση φαινομένων όπως ο ρατσισμός και η ξеноφοβία. Παράλληλα, διευκολύνει την ομαλή ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών, αλλά κατ' επέκταση και των οικογενειών τους– στις τοπικές κοινωνίες, προσφέροντας ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση.

Τρεις προκλήσεις που μπορούν να επηρεάσουν την μαθησιακή ανάπτυξη παιδιών με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο είναι

- Αυτές που σχετίζονται με την μετανάστευση (Αλλαγή περιβάλλοντος, αλλαγή κουλτούρας, γλώσσας, πολιτιστικού υπόβαθρου, συνθήκες διαβίωσης στη χώρα υποδοχής).
- Αυτές που σχετίζονται με το κοινωνικό-οικονομικό πλαίσιο της χώρας υποδοχής και την πολιτική κατάσταση (Πολιτικές που προωθούν την ένταξη, καθώς επίσης πολιτικές σχετικά με την ισότητα, διαθέσιμοι πόροι για την εκπαίδευση)
- Έλλειψη αξιολόγησης του ακαδημαϊκού υποβάθρου των παιδιών αλλά και έλλειψη γνώσεων από την πλευρά των δασκάλων/καθηγητών-τριών να αλληλεπιδρούν αποτελεσματικά με τα παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Επίσης, οι γονείς τους λόγω μη γνώσης της γλώσσας δεν μπορούν να επικοινωνήσουν με το σχολείο αλλά και να ενσωματωθούν στο σχολικό περίγυρο.

Συγκεκριμένα, ένα από τα προβλήματα που παρατηρείται κατά την άφιξη μεταναστών-τριών και προσφύγων είναι η αδυναμία αξιολόγησης των γνώσεών τους και του ακαδημαϊκού υποβάθρου τους. Τέτοια εργαλεία αξιολόγησης αναπτύσσονται στο πλαίσιο προγραμμάτων και αναμένονται να καλύψουν το υφιστάμενο κενό. Μέσα από την ενσωμάτωση μπορεί να επιτευχθεί η προώθηση ειρηνικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Η αποτελεσματική ένταξη μεταναστών-τριών και προσφύγων στην Ελλάδα περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων, όπως την κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική και επαγγελματική ζωή. Μέσα από την εκπαίδευση, οι πρόσφυγες και οι μετανάστες-τριες (ανεξαρτήτως ηλικίας και φύλλου) έχουν τη δυνατότητα να μάθουν τη γλώσσα, να γνωρίσουν τον πολιτισμό και τα πολιτιστικά στοιχεία και να αναπτύξουν κοινωνικές σχέσεις που θα τους

εντάξουν στο κοινωνικό σύνολο, καταπολεμώντας έτσι τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η εκπαίδευση αποτελεί τον πυρήνα της ένταξης καθώς είναι σε άμεση συνάρτηση με τις άλλες εκφάνσεις της πολιτισμός, υγεία, απασχόληση, κοινωνία.

Ως Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση ορίζεται η εκπαιδευτική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στο εξωτερικό για τη διδασκαλία και τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και της επιστημονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, σε άτομα ελληνικής καταγωγής αλλά και σε ξένους. Οι φορείς που παρέχουν εκπαίδευση στον Απόδημο Ελληνισμό χαρακτηρίζονται από ποικιλομορφία. Οι κύριες εκπαιδευτικές δομές είναι: τα αμιγώς ελληνικά σχολεία, οι έδρες ελληνικών σπουδών στα πανεπιστήμια του εξωτερικού (απευθύνονται κυρίως σε ξένους φοιτητές) και τα Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού (ΤΕΓ). Οι εν λόγω εκπαιδευτικές δομές στελεχώνονται με εκπαιδευτικούς αποσπασμένους από την Ελλάδα ή με ομογενείς. Οι εκπαιδευτικές μονάδες της Ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης βρίσκονται στην πρώτη γραμμή μέριμνας της ελληνικής πολιτείας, μεταξύ άλλων, για τους ακόλουθους λόγους:

- Παρέχουν υψηλής ποιότητας ελληνική παιδεία και στηρίζουν τους μαθητές να γίνουν ενεργοί πολίτες της κοινωνίας της χώρας υποδοχής με σεβασμό των δύο πολιτισμών. Υποστηρίζουν, συντηρούν και ενισχύουν την ελληνική γλώσσα, την ορθοδοξία και τον ελληνικό πολιτισμό. Συμβάλλουν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των ελληνοπαίδων, την ενίσχυση της αυτογνωσίας και την προώθηση των ιδιαίτερων πολιτιστικών στοιχείων και παραδόσεων του ελληνισμού καθώς και την ενδυνάμωση της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης του ενιαίου και αδιαίρετου ελλαδικού και ελληνοκυπριακού ελληνισμού.
- Τα αμιγώς ελληνικά σχολεία και τα ΤΕΓ εκπροσωπούν τη χώρα μας και τον ελληνικό πολιτισμό στο εξωτερικό. Είναι εστίες ελληνισμού σε όλη την οικουμένη. Ως εκ τούτου οι μαθητές τους αποτελούν τους καλύτερους «πρέσβεις» της ελληνικότητας, αναδεικνύοντας την ελληνική παιδεία και κουλτούρα. Οι νέες γενιές των ελληνοπαίδων μεταναστών αναμένεται να διατηρήσουν την ελληνική τους ταυτότητα, θα αμυνθούν στην αφομοίωση τους από την γλωσσική ή πολιτισμική κουλτούρα της χώρας υποδοχής και τις πιέσεις της παγκοσμιοποίησης, αποκτώντας ταυτόχρονα συνείδηση Έλληνα και Ευρωπαίου πολίτη.
- Οι μαθητές των σχολικών μονάδων διαθέτουν γλωσσικές δεξιότητες σε περισσότερες της μιας γλώσσες και βιωματικές γλωσσικές εμπειρίες, τις οποίες αποκτούν στο πολυπολιτισμικό περιβάλλον των χωρών υποδοχής. Επομένως, από τη μια πλευρά μπορούν να ενταχθούν ενεργά και απρόσκοπτα στο περιβάλλον της χώρας που τους φιλοξενεί, ενώ από την άλλη πλευρά διατηρούν δεσμούς με την πατρίδα των γονέων τους ή των προπάππων τους και συνεισφέρουν σε αυτή με κάθε τρόπο.
- Τα αμιγώς ελληνικά σχολεία του εξωτερικού δίνουν την ευκαιρία σε παιδιά που αποκόπηκαν βίαια από την πατρίδα τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ένα οικείο περιβάλλον στη μητρική τους γλώσσα και να αποκτήσουν ελληνόγλωσση μόρφωση και αποτελεσματικά εφόδια για μια καλύτερη ζωή. Όπως φαίνεται από

τις εγγραφές μαθητών των τελευταίων ετών, εξαιτίας του εξελισσόμενου κύματος μετανάστευσης από την Ελλάδα, ο μαθητικός πληθυσμός των ελληνικών σχολείων έχει αυξηθεί σημαντικά. Οι εν λόγω μαθητές εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της πατρίδας μας ή των χωρών υποδοχής, αποτελούν ένα σύνολο νεαρών επιστημόνων που αναδεικνύουν τη χώρα μας εντός κι εκτός συνόρων, ενσαρκώνοντας την ελπίδα και το μέλλον του τόπου μας.